

Türkiye’de Evde Sağlık Hizmetleri *Home-Care Services In Turkey*

Öz

Evde sağlık hizmetleri hastaya evinde sağlanan bir sağlık hizmeti türüdür. Beklenen yaşam süresinin uzamasıyla birlikte kronik hastalıkların sıklığı artmaktadır. Bakım gereksinimi devam eden birey sayısındaki artış gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde önemli bir sağlık sorunu haline gelmektedir. Dünyada pek çok ülke, pahalı olan kurum hizmeti yerine bir alternatif tedavi seçeneği olarak evde sağlık hizmetine doğru yönelmiştir. Böylelikle evde verilecek sağlık hizmetleri gereksiz sağlık harcamalarının önüne geçeceği gibi hastanelerin yükünü azaltacak, yatak kapasitelerinin daha verimli şekilde kullanımını sağlayacaktır. Bu derlemede evde sağlık hizmetleri kavramı, mevzuatı, finansman yapısı, Türkiye’de evde sağlık hizmetlerinin mevcut durumu hakkında bilgiler verilmiştir.

Abstract

Home health care is type of health care get at home for patients. Chronic disease frequency is increasing with expected life span. The increase in the number of people who need maintenance becomes an important health problem at developed and developing country. Many countries in the world is directed home health care as an alternative treatment option instead of expensive corporate service. In this way home health care is as prevented unnecessary health spending, reduced the burden of hospitals, get more efficient use of bed capacity. In this review provided information home health care concept, regulation, financing structure about the current situation of home health care in Turkey.

Giriş

Teknolojik ve bilimsel gelişmelere paralel olarak hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde tıp ve sağlık alanında önemli ilerlemeler olmaktadır. Bu alanlardaki gelişmeler ile yaşam standardının yükselmesi, erken tanı ve tedavi yöntemlerindeki gelişmeler hastalıklara bağlı ölümleri azaltmakta, beklenen yaşam süresi ise uzamaktadır. Yaşam süresinin uzamasının bir sonucu olarak da kronik hastalıkların sıklığı artmaktadır. Bu nedenle, yaşam boyu tedavi ve bakım gereksinimi devam eden birey sayısındaki artış gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde önemli bir sağlık sorunu haline gelmektedir (1).

Evde bakım hizmetleri genel olarak sağlık ve sosyal hizmetlerin profesyonel düzeyde veya aile bireyleri tarafından bireyin kendi evinde veya yaşadığı ortamda sunulmasıdır. Sözü edilen bu hizmetler, hem evde sağlık hem de sosyal hizmetleri içine almaktadır (2).

Dr. Öğrt. Üyesi Eda ÇELİK GÜZEL
Prof. Dr. Dilek TOPRAK
Namık Kemal Üniversitesi Tıp
Fakültesi, Aile Hekimliği Anabilim
Dalı,

**Yazışma Adresleri /Address for
Correspondence:**

Dr. Eda ÇELİK GÜZEL
Namık Kemal Üniversitesi Tıp
Fakültesi, Aile Hekimliği Anabilim
Dalı,

Tel/phone: +90 282 250 55 00

E-mail: celikguzel@gmail.com

Anahtar Kelimeler:

Evde Sağlık Hizmetleri, Aile
Hekimliği, Yönetmelik

Keywords:

Home Care Services, Family
Medicine, Legislation

Geliş Tarihi - Received
13/07/2018

Kabul Tarihi - Accepted
27/08/2018

Evde bakım uzun yıllardan bu yana dünyanın gündeminde olup önemine dair farklı evreler yaşanmıştır. Kavram 1700'li yıllar sonunda ilk kez Avrupa'da ortaya çıkmıştır ve tarihsel süreçte çok farklı amaçları olmuştur ve her dönemde kullanılmıştır (3).

Dünyada pek çok ülke, pahalı olan kurum hizmeti yerine bir alternatif tedavi seçeneği olarak evde sağlık hizmetine doğru yönelmiştir (4). Böylelikle evde verilecek sağlık hizmetleri gereksiz sağlık harcamalarının önüne geçeceği gibi hastanelerin yükünü azaltacak, yatak kapasitesinin daha verimli şekilde kullanımını sağlayacaktır. Türkiye'de ise 01.02.2010 tarih ve 3895 sayılı "Sağlık Bakanlığınca Sunulan Evde Sağlık Hizmetlerinin Uygulama Usul ve Esasları Hakkında Yönerge" sonrası kamu hastaneleri ile aile sağlığı merkezlerinde evde sağlık hizmeti verilmeye başlanmıştır (5,6).

Evde Sağlık Hizmetleri Tanımı

Evde sağlık hizmetleri hastaya evinde sağlanan bir sağlık hizmeti türüdür. Evde bakım hizmetleri denildiğinde; kişisel bakım, evsel hizmetler, bireylerin yemek yemek gibi temel gereksinimlerinin karşılanması ve evde sağlık hizmetleri sunumu şeklinde geniş bir yelpaze anlaşılmaktadır. Ülkemizde son yıllarda mevzuat, yönetsel yapı, insan kaynağı ve uygulama açısından yeniden yapılanma olmuştur.

Kavram olarak evde sağlık bakımı hizmetleri, evde bakım hizmetlerini kısmen içerse de çoğunlukla tıbbi (medikal) bir hizmettir. Yaklaşım olarak ise evde sağlık bakımı hizmetleri kişilerin sağlığını korumak, geliştirmek ve gerektiğinde yeniden sağlığına kavuşturmak amacıyla özel gereksinimi olan kişilerin evde sağlık bakım hizmeti alabilmesini kapsamaktadır (7).

Evde sağlık hizmeti ülkemizde 10.03.2005 tarihli, 25751 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Evde Bakım Hizmetlerinin Sunumu Yönetmeliği'nde; "hekimlerin önerileri doğrultusunda hasta kişilere, aileleri ile yaşadıkları ortamda, sağlık ekibi tarafından rehabilitasyon, fizyoterapi, psikolojik tedavi de dahil tıbbi ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde sağlık ve bakım ile takip hizmetlerinin sunulması" olarak tanımlanmıştır (8).

Evde sağlık hizmetlerinin yöneldiği yaş grupları; ağırlıklı olarak 65 yaş ve üzerindeki kronik ve uzun süreli bakımı gereken yaşlı hastalar, bunların yanı sıra kronik hastalığı olan her yaş grubu, bebek ve çocuklardır. Bütün bu yaş grupları çok yönlü bakım hizmetlerini güvenli ev koşullarında alabilmektedirler. Ayrıca terminal dönemdeki kanserli hastaların yaşamın son günlerini daha iyi geçirebilmesini sağlamak amacıyla evde sağlık hizmetleri verilebilmektedir (3).

Türkiye'de Evde Sunulan Sağlık Hizmetlerinin Tarihçesi

İnsanlık tarihinin başlangıcıyla birlikte Evde sağlığın tarihsel süreci başlamaktadır. En ilkel sağlık hizmeti olan "Do-

ğum Eylemi" nin evde mi sağlık kuruluşunda mı olması gerektiği konusu ile evde sağlık hizmetleri ilk olarak Roma'da gündeme gelmiştir (3).

Fatih Sultan Mehmet'in Vasiyetinde belirttiği üzere (*•...ayrıca 10 cerrah, 10 tabip ve 3 yara sarıcı tâyin ve nasp eyledim (görevlendirdim). •Bunlar ki, ayın belli günlerinde İstanbul'a çıkalar, bilâistisnâ (istisnasız) her kapıyı vurular ve o evde hasta olup olmadığını sorular, var ise şifâsı ya da mümkünse şifâyap olalar (şifa vereler). •Değilse, kendilerinde hiçbir karşılık beklemeksizin Dârülaceze'ye (huzurevine) kaldırılarak, orada salâh (ferah) bulduralar...*) 15. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde gezici hekimlik hizmetleri sunması ve hasta olan bireylere aile fertlerinin bakması Türkiye'de evde bakım hizmetlerine dair geçmişte ilk uygulamalar arasında sayılmaktadır (9).

"İstanbul'da Odabaşı çarşısı yakınındaki Cafer Ağâ Mahallesi sakinlerinden Sultan Ahmed Darüşşifasında tutulan Osman'ın evinde tedavi edilmesi konusunda ferman talep edildiği"ne dair bir belge 18. Yüzyılda Evde bakım hizmetlerinin yapıldığına kanıt teşkil edebilecek araştırmalarda ulaşılabilen en eski belge olarak değerlendirilmiştir (10). İlerleyen zamanlarda ise özel hemşireler ve evde hasta bakan hasta bakıcılar ile veya aile bireyleri tarafından evde bakım hizmetleri süregelmiştir (11).

Türkiye'de evde sağlık hizmetleriyle ilgili ilk düzenleme; 1930 yılında yürürlüğe giren 1593 sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanunu ile bulaşıcı hastalıkların evde muayenesi ve ev muayeneleri hakkında olmuştur. 1946 yılında yapılan sağlık planı çerçevesinde Sağlık Merkezleri aracılığıyla gezici hizmetler ile ilgili organizasyon yapılmıştır. Bu hizmet içinde oluşan ekiplerin ev ziyaretleri yapması planlanmıştır. 1961 yılında çıkarılan 224 Sayılı Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleşmesine Dair Yasa ile kronik hastalık sahibi kişilerin izlem ve bakımı sağlık ocakları sorumluluklarına verilmiştir.

1978 yılındaki Alma-Ata Deklerasyonu ile güncellik kazanan "Temel Sağlık Hizmetleri" ilkelerinde bireylerin eşit koşullar ve geniş olanaklarla sağlığını korumak, sağlık düzeyini yükseltmek, doğal ve sonradan ortaya çıkan eksikliklerini gidermek, sağlık durumunun devamlılığının sağlanması amaçlanmıştır. Bu yasanın ilkelerinden özellikle "kademeli hizmet ilkesi" evde sağlık hizmetleri sunumu açısından önemlidir (12).

1980 yılı sonrası kurulan özel hastaneler, taburcu olan hastalarına taburculuk sonrası evde sağlık hizmetleri sunmaya başlamıştır (13).

2003 yılında Sağlıkta Dönüşüm Programı'nın başlaması ile aile hekimlerinin mobil hizmetler kapsamında ev ziyaretleri yapmaları düzenlenmiştir. 2005 yılında yayınlanan Evde Sağlık Hizmetleri Hakkında Yönetmelikte Evde sağlık hizmetlerinin tanımı ve düzenlenmesi yapılmıştır (14).

1 Şubat 2010 tarihinde Evde Sağlık Hizmetlerinin Sağlık Bakanlığı'na bağlı tüm sağlık kurum ve kuruluşları ta-

rafından verilmesine ilişkin “Sağlık Bakanlığınca Sunulan Evde Sağlık Hizmetlerinin Uygulama Usul ve Esasları Hakkında Yönerge” yürürlüğe konulmuştur. Bakanlığa bağlı olarak faaliyet gösteren eğitim ve araştırma hastaneleri ile genel veya dal hastaneleri ve ağız ve diş sağlığı merkezleri bünyesinde kurulan evde sağlık hizmeti birimleri ile toplum sağlığı merkezi, aile sağlığı merkezi ve aile hekimleri vasıtasıyla sunulmaya devam etmiştir (6).

Türkiye’de Evde Sunulan Sağlık Hizmetleri Mevzuat Yapısı

Türkiye’de evde sağlık hizmetleri uygulamalarında üç aşama dikkat çekmektedir. Bunlar; Umumi Hıfzıssıhha Kanunu (UHK) çerçevesince yürütülen evde sağlık hizmeti uygulamaları, Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Hakkında Kanun (SHSHK) çerçevesinde yürütülen evde sağlık hizmeti uygulamaları ve 1980 yılı sonrası yürütülen evde sağlık hizmeti uygulamalarıdır. Yasal çerçeve açısından 2005 yılına kadar evde bakım hizmetlerini sağlayacak teşekkül oluşturulmamıştır.

Evde sağlık bakım hizmetlerinin kanuni çerçevesi 10.03.2005 tarihinde ve 25751 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Evde Bakım Hizmetleri Sunumu Hakkında Yönetmelik” ile yürürlüğe girmiştir.

10.03.2005 tarihli, 25751 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Evde Bakım Hizmetleri Sunumu Hakkında Yönetmelik ve Sağlık Bakanlığınca Sunulan Evde Sağlık Hizmetlerinin Uygulama Usul ve Esasları Hakkında Yönerge ile evde sağlık hizmetlerinin ne şekilde sunulacağı düzenlenmiştir. Son olarak Sağlık Bakanlığı tarafından “ihtiyacı olan bireylerin muayene, tetkik, tahlil, tedavi, tıbbi bakım ve rehabilitasyonlarının evinde ve aile ortamında yapılması, bu kişilere ve aile bireylerine sosyal ve psikolojik destek hizmetlerinin bir bütün olarak birlikte verilmesi amacıyla Bakanlık ve bağlı kuruluşları tarafından sunulacak olan evde sağlık hizmetlerinin teşekkül ettirilmesi, sevk ve idaresi ile ilgili kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonun sağlanmasına dair usul ve esasları belirlemek” amacıyla hazırlanan Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşları Tarafından Evde Sağlık Hizmetlerinin Sunulmasına Dair Yönetmelik, 27.02.2015 tarih 29280 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Buna göre Bakanlık ve bağlı kuruluşları bünyesindeki eğitim ve araştırma hastaneleri, genel hastaneler veya dal hastaneleri, ağız ve diş sağlığı merkezleri, toplum sağlığı merkezleri bünyesinde kurulan birimler ve aile hekimliği birimleri vasıtasıyla bu hizmetler sunulacaktır (8).

Ülkemizde Evde Bakım Hizmetleri ile ilgili olarak

1. 10.03.2005 tarih ve 25751 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Evde Bakım Hizmetleri sunumu hakkında Yönetmelik

2. 13.09.2005 sayılı Evde Bakım Hizmetleri Sunumu Hakkında Sağlık Bakanlığı Tebliği

3. 30.07.2006 tarih ve 26244 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Bakıma Muhtaç Özürlülerin Tespiti ve Bakım Esaslarının Belirlenmesine İlişkin Yönetmelik

4. 06.11.2007 tarih ve 2669 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Evde Bakım Hizmetleri Sunumu Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

5. 01.02.2010 tarih ve 3895 sayılı makam onayı ile yürürlüğe giren Sağlık Bakanlığınca sunulan Evde Sağlık Hizmetlerinin Uygulama Usul ve Esasları Hakkında Yönerge

6. 04.04.2013 tarih ve 28254 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Evde Bakım Hizmetleri Sunumu Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

7. 27 Şubat 2015 tarih ve 29280 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Sağlık Bakanlığı Ve Bağlı Kuruluşları Tarafından Evde Sağlık Hizmetlerinin Sunulmasına dair yönetmelik bulunmaktadır.

Türkiye’de Evde Sağlık Hizmetleri Uygulamaları

Evde sağlık hizmetleri, ekip çalışması şeklinde sunulan bir hizmetler bütünüdür. Bu ekip içerisinde hekim, hemşire, sosyal hizmet uzmanı, fizyoterapist, uğraşı terapisti, konuşma terapisti, beslenme ve diyet uzmanı yer almaktadır. Varsa bakıma yardım eden kişiler de bu ekibin parçası olarak rol alırlar. Evde bakım hizmetleri ekibinin bütün üyelerinin işbirliği ve eşgüdüm içerisinde çalışabilmelerine gereksinim büyüktür (15).

Başvurunun yapılması ve değerlendirilmesi:

- Hasta, hasta yakını, diğer kişi veya kurumlar tarafından 444 3 833 numaralı telefon hattı aranarak ya da “Evde Sağlık Hizmeti Başvuru Formu” doldurularak veya Toplum Sağlığı Merkezi (TSM)/ Aile Hekimliği birimini (AHB) aracılığıyla il koordinasyon merkezine yapılır.
- Hastaneden taburcu aşamasında olup evde sağlık hizmeti ihtiyacı olduğu değerlendirilen hastalar, ilgili hekim tarafından koordinasyon merkezine bildirilir.
- Koordinasyon merkezi, yapacağı ön değerlendirme neticesinde taleplerini uygun görülen hasta için, ikamet ettiği yerin yakınlığını, sağlık hizmeti ihtiyacının düzeyini ve hasta yoğunluğunu dikkate alarak, uygun gördüğü birimi ya da hastanın kayıtlı olduğu AHB görevlendirir.
- Görevlendirilen birim ya da AHB tarafından yapılan yerinde değerlendirme sonucunda hastanın evde sağlık hizmetine kabul edilip edilmediği koordinasyon merkezine ve kayıtlı olduğu aile hekimine iletilir (16).

Evde sağlık hizmetleri üç şekilde uygulanmaktadır. Birincisi, aile hekimleri tarafından, aile hekimliği mevzuatı doğrultusunda verilen sağlık hizmetleridir. İkincisi, hastaneler bünyesinde kurulan evde sağlık hizmet birimleri tarafından verilen sağlık hizmetleri ve üçüncü olarak periferdeki vatandaşlara halk sağlığı müdürlükleri tarafından oluşturulan mobil ekipler vasıtasıyla verilen evde sağlık hizmetleridir.

Aşağıda belirtilen hastalar Evde sağlık hizmeti kapsamına girmektedir (6):

- Yatağa bağımlı hastalar,
- Terminal dönem kanser hastaları,
- İleri derecedeki kas hastaları,
- Kronik obstrüktif akciğer hastalığı (KOA) gibi solunum sistemi hastalıkları olanlar,
- Fototerapi uygulaması gereken yeni doğan sarılıkları,
- Evde sağlık hizmeti kapsamına alınan hastaların ihtiyaç duyduğu ağız ve diş sağlığı hizmetleri

Evde sağlık hizmeti sunulan hastanın iyileşmesi, Evde sağlık hizmeti sunulan hasta için uygulanan bakım ve tedavinin, sağlık personeli gerektirmeden yapılabilecek hale gelmesi, hastanın kendisinin veya vasisinin hizmeti sonlandırmayı talep etmesi, hastanın vefat etmesi ve hasta veya yakınlarının tedaviye uyumsuz davranışları halinde sorumlu tabip, diş tabibi ya da aile hekimi tarafından verilen hizmetin faydası olmayacağına kanaat getirilmesi ve ikamet ettiği bölgenin değişmesi durumunda hizmet sonlandırılır (16).

Hizmet sunumunda üç tip evde sağlık hizmet birimi tanımlanmıştır; Toplum Sağlığı Merkezlerine bağlı olarak "T" tipi evde sağlık hizmet birimleri, Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu'na bağlı hastanelere bünyesinde kurulan "H" tipi evde sağlık hizmet birimleri ve Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu'na bağlı Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi/Hastanesi bünyesinde kurulan "D" tipi evde sağlık hizmet birimleri.

T Tipi Evde Sağlık Hizmet Birimleri: Toplum Sağlığı Merkezleri'ne (TSM) bağlı olarak kurulan birimlerdir. Öncelikli olarak evde sağlık hizmetini sunmakla görevlidir. Evde sağlık hizmeti sunulan günlük hasta sayısı on ve üzerinde olan yerlerde en az bir T tipi birim kurulur.

H Tipi Evde Sağlık Hizmet Birimleri

Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu'na bağlı hastaneler bünyesinde kurulan birimlerdir. Öncelikli olarak uzman hekim konsültasyonu, fizyoterapi gibi T tipi birimler tarafından verilmesi mümkün olmayan hizmetlerin sunumuyla mükelleftir. Koordinasyon Merkezi'nin planlaması doğrultusunda T tipi birimleri destekler.

D Tipi Evde Sağlık Hizmet Birimleri

Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu'na bağlı Ağız- Diş Sağlığı Merkezleri (ADSM) bünyesinde kurulan birimlerdir. Ekipte bir diş hekimi ile birlikte bir ağız ve diş sağlığı teknikeri ya da diş protez teknikeri bulunur (16).

Evde Sağlık Hizmetlerinde Aile Hekiminin Çalışma Sistemi

Birçok ülkede uygulanan ve giderek yaygınlaşan evde bakım hizmeti, sağlığı korumanın, yaşam kalitesini artırmanın en uygun yöntemlerinden biridir.

Sağlıkta dönüşüm kapsamında sağlık hizmetlerin aile hekimliği kapsamında yapılandırılması sürecinde evde sağlık

hizmetleri "Aile Hekimliği Pilot Uygulaması Hakkında Yönetmelik" ile aile hekimlerinin görevi olarak belirlenmiştir. Ülkemizde evde takibi zorunlu özürlü, yaşlı, yatalak ve benzeri durumda olan hastalar ile evde sağlık hizmeti alması gerektiği ilgili yönergede belirtilen usul ve esaslara göre tespit edilen kişilere yönelik birinci basamak koruyucu sağlık, tanı, tedavi, rehabilitasyon ve danışmanlık hizmetleri, 25/05/2010 tarih ve 27591 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Aile Hekimliği Uygulama Yönetmeliği" ve aile hekimliği uygulamaları ile ilgili diğer mevzuat gereği toplum sağlığı merkezi, aile sağlığı merkezi ve aile hekimleri vasıtasıyla verilmektedir (17).

Aile Hekimliği Biriminin Görev, Yetki ve Sorumlulukları

- 1) Kendisine başvuran ya da yerinde veya gezici hizmet sunumu esnasında tespit ettiği evde sağlık hizmetine ihtiyacı olan hastayı koordinasyon merkezine bildirir.
- 2) Birimler tarafından evde sağlık hizmet sunumu tamamlanan ve koordinasyon merkezi tarafından kendisine bildirim yapılan kayıtlı kişiyi, bildirim takip eden beş iş günü içerisinde evinde ziyaret eder.
- 3) Evde sağlık hizmet birimi kurulmayan ilçelerle belde ve köylerdeki evde sağlık hastalarına, koordinasyon merkezinin yönlendirmesiyle 25/1/2013 tarihli ve 28539 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Aile Hekimliği Uygulama Yönetmeliği ve aile hekimliği uygulamaları ile ilgili diğer mevzuat gereği evde sağlık hizmetini sunar (16).

Türkiye'de Evde Sağlık/Bakım Hizmetlerinin Finans Kaynakları: Evde bakım hizmetlerinin finansmanı, tüm ülkeler için önemli bir konudur. Devletin katkı düzeyi, özel sigortaların rolü ve sosyal sigorta prim ödemeleri ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Türkiye'de Evde Bakım Hizmetlerinin finans kaynaklarını; Yerel yönetimler, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (ASPB) ve Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) oluşturmaktadır. Yerel yönetimler; evde bakım hizmet giderlerini kendi kurumlarının bütçesinden karşılamaktadır. ASPB; evde bakım hizmetleri alanında ihtiyaç sahiplerine finansal destek (bakım ücreti) ve yatılı/gündüzlü bakım merkezi hizmeti sunmaktadır. Ayrıca Sağlık Bakanlığı Kurumlarının evde sağlık hizmetleri uygulamalarındaki tedavi giderleri SGK tarafından karşılanmaktadır. Bakım hizmetinin diğer bileşenlerinin (temizlik, yemek, boya, kuaforluk vs.) ve özellikle de sosyal bakım desteğinin finansal kaynağı bulunmamaktadır (18).

Sonuç

Evde sağlık hizmetleri yeni ve hızlı gelişen en etkili ve verimli sağlık hizmeti modelidir. Evde sağlık hizmetlerinin en önemli iki katkısından biri sağlık harcamalarında düşüş sağlaması diğeri ise bireyin kendi evinde sağlık hizmetine erişimi ve bakımının sağlanmasıdır. Bunlara ek olarak hastanın iyileşmesini hızlandırma, enfeksiyon riskini azaltma,

stresi azaltma, aileyi bir arada tutma, bakımevlerine ihtiyaçı azaltma gibi birçok yararları olan evde sağlık hizmetleri sağlık sektöründe önemli bir yere sahiptir (18).

Ayrıca evde sağlık hizmetlerinin daha kapsamlı, kolay ulaşılabılır, nitelikli ve yaygın bir hale getirilmesi ile hastanelerdeki yoğunlukların önüne geçileceği düşünülmektedir.

Bu derlemede evde sağlık hizmetlerinin sağlık sistemi içindeki yeri ve önemi genel bilgiler verilerek anlatılmaya çalışılmış, evde sağlık hizmetlerinin gerekliliğine ve yasal düzenlemelere değinilmiştir.

Kaynaklar

1. Akdemir N, Bostanoğlu H, Yurtsever S, Kutlutürk S, Kapucu S, Özer ZC. Yatağa bağımlı hastaların evde yaşadıkları sağlık sorunlarına yönelik evde bakım hizmet gereksinimleri. *Dicle Med. J.* 2011;38(1):57-65.
2. Annual Report; Medical Management of the Home care patient. American Medical Association-American Academy of Home Care Physicians, 2004.
3. Yılmaz M, Sametoğlu F, Akmeşe G, Tak A, Yağbasan B, Gökçay S ve ark. Sağlık hizmetinin alternatif bir sunum şekli olarak evde hasta bakımı. *İstanbul Tıp Derg- Istanbul Med J.* 2010;11(3):125-132.
4. Bilge U, Elçioğlu Ö, Ünalacak M, Ünlüoğlu İ. Türkiyede Yaşlı Evde Bakım Hizmetleri. *Euras J Fam Med.* 2014; 3(1):1-8.
5. Çayır Y, Avşar ÜZ, Avşar Ü, Cansever Z, Khan AS. Evde Sağlık Hizmetleri Alan Hastaların Özellikleri ve Bakım Verenlerin Beklentileri. *Konuralp Tıp Dergisi* 2013; 5(3): 9-12.
6. Sağlık Bakanlığınca Sunulan Evde Sağlık Hizmetleri'nin Uygulama Usul ve Esasları Hakkında Yönerge" Sağlık Bakanlığınca Sunulan Evde Sağlık Hizmetlerinin Uygulama Usul ve Esasları Hakkında Yönerge, 01.02.2010 Tarih ve 3895 Sayılı Makam Onayı.Tarih: 01.02.2010, Sayı: 3895 <http://www.saglik.gov.tr>.
7. Shepperd S, Doll H, Broad J, Gladman J, Iliffe S, Langhorne P, et al. Early discharge hospital at home. *Cochrane Database of Systematic Reviews* 2009, Issue 1. Art.No.:CD000356. http://www.eldercare.gov/ELDERCARE.NET/Public/Resources/Factsheets/Home_Health_Care.aspx.
8. Evde Bakım Hizmetleri Sunumu Hakkında Yönetmelik. 10.03.2005 Resmi Gazete Sayısı: 25751 <http://www.mevzuat.gov.tr>.
9. Karahan A. Yaşlılıkta evde bakım. *Turkish Journal of Geriatrics* 2002;5:155-9.
10. Demirsoy N. İstanbul kadı sicillerinden bir örnek "Evde Bakım" için bir başlangıç tarihi: 1766 tarihli bir belge. *Türk Aile Hek Derg* 2017; 21 (2): 66-73.
11. Taşdelen P, Ateş M. Evde Bakım Gerektiren Hastaların Bakım Gereksinimleri ile Bakım Verenlerin Yükünün Değerlendirilmesi. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi* 2012; 9(3): 22-29.
12. 224 Sayılı Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Hakkında Kanun. <http://www.saglik.gov.tr/TR/belge/1-463/sayisi224--rgtarihi12011961--rg-sayisi10705-saglik-hiz-.html>
13. Ünlüoğlu İ, Saatçı E. Aile Hekimliğinde Evde Bakım. İstanbul: Akademi Yayınevi; 2015.
14. T.C. Resmi Gazete, Tarih: 10.03.2005, Sayı: 25751 <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/03/20050310.htm> (Erişim tarihi: 1 Haziran 2018).
15. Paksoy-Erbaydar N. Evde Bakım. *Halk Sağlığında Temel Bilgiler Kitabında* (Güler Ç, Akın L, Editörler). Hacettepe Üniversitesi Yayınları, 2012, pp 1870-93.
16. Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşları Tarafından Evde Sağlık Hizmetlerinin Sunulmasına Dair Yönetmelik. <http://www.resmigazete.gov.tr>. 27.02.2015, Sayı:29280. (Erişim tarihi: 1 Haziran 2018).
17. Aile Hekimliği Uygulama Yönetmeliği. 19/7/2013, Resmi Gazete Sayısı: 28712 <http://ailehekimligi.gov.tr/genel-mevzuat>.
18. Yılmaz M, Şara E. Yaşlılık ve Evde Sağlık Hizmetinde Finansman. *Sağlık Akademisyenleri Dergisi* 2014; 1(2):117-127.